

Reprendre els itineraris educatius i millorar l'empleabilitat: **què funciona en els programes de noves oportunitats?**

Relatoria del seminari

a càrrec de:

Sarai Samper i Núria Sala

(D-CAS, Col·lectiu d'Analistes Socials)

Dijous 8 de juliol de 2021

10.00 – 12.00h

Reprendre els itineraris educatius i millorar l'empleabilitat:
què funciona en els programes de noves oportunitats?

Reprendre els itineraris
educatius i millorar
l'empleabilitat:

Què funciona en els programes de noves oportunitats?

Primera edició: juliol de 2022

© Fundació Jaume Bofill, 2022

Autors: d-CAS

Fotografia: Uncle Jun

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència [Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional \(by\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear a partir del material per a qualsevol finalitat els continguts propis d'aquesta publicació, inclosa la comercial. Només us demanem que en reconegueu l'autoria de la creació original.

1. Presentació i estructura del seminari

Els programes de noves o de segones oportunitats (a partir d'ara, PNO) es presenten com una resposta a la problemàtica de l'abandonament educatiu prematur -que segueix sent molt elevat a Catalunya- i a l'alt nombre de joves que no treballen i no estan vinculats al sistema educatiu formal.

Es tracta d'intervencions reactives, que es destinen a joves que ja s'han desvinculat del sistema educatiu formal, i que responen a objectius diversos, entre els quals, la millora de competències bàsiques o transversals, la millora de competències tècniques i la vinculació amb el món laboral, i la represa d'un itinerari formatiu. Alhora, en funció del programa, combinen amb diferents intensitats una gran diversitat de components: un seguiment individualitzat, treball amb les famílies, orientació educativa, activitats formatives, pràctiques laborals, serveis a la comunitat, etc.

Tenint en compte la magnitud de l'abandonament educatiu prematur a casa nostra i els esforços que administracions, entitats socials i institucions educatives estan dedicant a oferir programes de noves oportunitats, hauríem d'estar en disposició de saber amb certesa si aquestes experiències tenen un impacte en la reducció de l'abandonament i en la millora de les condicions d'ocupabilitat dels joves a qui es dirigeixen. Encara més, **és molt rellevant saber quines característiques han de tenir aquests programes per assolir aquests objectius per a cadascun dels perfils de joves a qui es dirigeixen**. Tot plegat ens ha de poder ajudar a pensar en **com avançar a casa nostra cap a un sistema educatiu que de debò ofereixi oportunitats per a tothom**.

Amb aquest objectiu, durant el seminari es van debatre aspectes com:

- Com impacten els programes de segona oportunitat en les dimensions educativa i laborals dels i les joves?
- En quina mesura els programes de segona oportunitat impacten en la millora de l'ocupabilitat i/o en la represa dels itineraris educatius? Com són i a qui van dirigits els programes que generen més impactes?
- Què ens diu l'evidència internacional? I la pròpia experiència?
- Partint d'allò que ens diu l'evidència internacional i de la pròpia experiència, com podem avançar a Catalunya cap a programes de noves oportunitats més efectius?

Al seminari van participar responsables de diverses tipologies de programes de segona o noves oportunitats, personal de l'administració educativa, d'entitats socials i de centres educatius, i també persones vinculades al món de la recerca acadèmica.

El seminari es va **estructurar** de la següent manera:

1. Presentació de les evidències internacionals recollides en una versió no definitiva de l'informe: **"Programes de segona oportunitat. Què funciona per millorar el retorn educatiu i les transicions al treball de les persones joves?"**
A càrrec d'Alejandro Paniagua (mestre, consultor educatiu i doctor en antropologia social). Aquest informe forma part de la col·lecció **'Què funciona en educació?'** (Ivàlua i Fundació Bofill).
2. **Aterratge del tema al context català** a càrrec de Sarai Samper (consultora de D-CAS - Col·lectiu d'Analistes Socials).
3. **Treball en grup** entorn a quatre àmbits d'interès:
 - Quina orientació per a quin alumnat? (Grup A)
 - Quina formació bàsica per a quin alumnat? (Grup B)
 - Quina formació professional per a quin alumnat? (Grup C)
 - Una política d'oportunitats per a l'alumnat vulnerable (Grup D)
4. **Aportacions finals:** posada en comú d'idees força sorgides als grups, torn de paraula i contrast conjunt.

2. Estudi d'evidències internacionals

Estudi de referència: "Programes de segona oportunitat. Què funciona per millorar el retorn educatiu i les transicions al treball de les persones joves?"

Autor: Alejandro Paniagua (mestre, consultor educatiu i doctor en antropologia social).

A continuació es presenten les característiques de l'estudi en una fitxa tècnica:

Fitxa tècnica	
Motivació	Les taxes d'abandonament escolar prematur a Catalunya i Espanya fa temps que són de les més altes d'Europa (17,4% el 2020), i el mercat de treball mostra una taxa del 20% de la població jove en atur que no segueix cap itinerari formatiu. Els programes de segona oportunitat, centrats en la millora de la formació integral com a palanca per millorar l'empleabilitat dels i les joves, són particularment importants en un context laboral marcat per la dificultat d'accedir a feines estables.

De quin tipus de programes de noves oportunitats parla aquest estudi?	En aquest estudi es fa referència a un tipus específic de política activa d'ocupació juvenil que es caracteritza per ser a mig-llarg termini, contemplar una intervenció integral i centrar-se en l'adquisició de competències i credencials bàsiques com a palanca per millorar les condicions d'empleabilitat dels i les joves. Els objectius que persegueixen els programes analitzats són el retorn educatiu de joves en situació d'AEP, l'acompanyar la transició de l'escola al treball i la millora de l'empleabilitat a partir de la formació integral. Els programes de segona oportunitat de què parlem aquest estudi: → Tenen un enfocament educatiu, que es tradueix en ajudar a obtenir una titulació o retornar al sistema educatiu. → Són programes reactius, actuen quan les transicions educatives o l'accés al mercat de treball són problemàtics. → La mentoria educativa és central. → Faciliten la formació i experiència professional, si bé la inserció no sigui l'objectiu principal. → Són programes molt ajustats als perfils de joves, majoritàriament, destinats a l'alumnat que no continua el seu itinerari formatiu a l'etapa postobligatòria i tampoc treballa o està en situació d'abandonament escolar prematur (AEP).
Preguntes guia	a. És possible millorar les condicions d'empleabilitat dels i les joves més vulnerables? b. Quines estratègies són les més efectives per atraure i vincular aquests joves als programes de segona oportunitat? c. Quines són les condicions per a l'èxit a nivell educatiu? d. Quin és el paper de la comunitat i les xarxes de col·laboració en aquests programes? e. Què en sabem de la seva eficiència en relació al cost-benefici?
Metodologia	S'han revisat 2 metanàlisis i 17 revisions sistemàtiques, i 10 estudis primaris complementaris. En conjunt, s'ha fet una revisió de quasi 1000 intervencions en 25 països. La majoria són estudis dels últims 10 anys i que inclouen aspectes metodològics molt heterogenis. Consideracions metodològiques a tenir en compte: ▪ Es necessiten més avaluacions per generar una evidència més robusta.

Resum dels resultats de l'informe d'evidències internacionals

a. Millora de les condicions d'ocupabilitat dels i les joves més vulnerables

Els programes de noves oportunitats milloren la predisposició, competències i habilitats cognitives i metacognitives que tenen un efecte positiu en les condicions d'ocupabilitat.

La millora d'aquestes condicions es dona quan els programes:

- Atenen als aspectes personals i vitals.
- Integren múltiples serveis.
- S'adapten als ritmes de cada jove.
- Comptem amb pràctiques de mentoria o *coaching*.
- Defineixen itineraris clars, realistes i vinculats directament amb el món laboral per mitjà d'experiències directes.

b. Estratègies més efectives per atraure i vincular aquests joves als programes de segona oportunitat

- Construir perfils molt clars i realitzar campanyes específiques per als destinataris de cada programa.
- Quan es tracta d'entitats del tercer sector, l'aproximació comunitària.
- Els incentius, especialment econòmics, donen bons resultats.
- La vinculació amb el món adult, realitzant activitats que facilitin la transició a l'adulthood, connectant amb les seves aspiracions i deixant espai per la participació dels joves.

c. Condicions per a l'èxit a nivell educatiu

- Pedagogies actives, pràctiques i centrades en l'alumnat.
- Educació informal en connexió amb la vida adulta per afavorir l'adquisició de rols i responsabilitats i el desenvolupament de l'autonomia.
- Cuidar la dimensió socioemocional, crear un clima positiu i establir relacions respectuoses.
- Suport integral, acompanyament i orientació.
- Participació de l'alumnat.
- Atenció individual per tenir en compte les històries de vida i les aspiracions personals.

d. Paper de la comunitat i les xarxes de col·laboració en aquests programes

Els estudis evidencien dos tipus de sinèrgies:

- Col·laboracions entre els programes de segona oportunitat i els centres educatius ordinaris o altres serveis per la derivació de joves.
- Col·laboracions amb altres agents locals (famílies, comunitat i empreses/ocupadors) per tal de poder oferir una atenció integral i flexible.

e. Eficiència en relació al cost-benefici

El benefici social és l'impacte més importants dels programes. En general, la taxa de retorn és alta: entre 2.5 i 3.7 de valor social per cada dòlar invertit. Els retorns positius varien:

- A curt termini: millora de les habilitats professionals i l'experiència laboral.
- A mig termini: més predisposició per treballar, decidir sobre el futur professional i seguir itineraris formatius.
- A llarg termini: obtenció d'un lloc de treball i progrés en l'àmbit laboral i formatiu.

Implicacions per a la pràctica

La revisió de les evidències dels programes de segona oportunitat a nivell internacional ens permet extreure algunes consideracions útils per al context català.

Catalunya parteix de molta experiència en la implementació de programes de noves oportunitats. Per millorar la seva efectivitat haurien de tenir en compte algunes recomanacions:

- Elaborar un programa coherent de polítiques educatives, laborals i socials.
- Identificar, seleccionar i avaluar la idoneïtat dels perfils per cada tipus de programa de segona oportunitat.
- Contemplar en el disseny dels programes els principals factors que faciliten d'èxit:
 - La construcció d'equips multidisciplinaris.
 - El suport psicosocial i educatiu.
 - L'establiment d'aliances amb actors locals clau.
 - La creació d'itineraris realistes, progressius i motivadors.
- El disseny de les iniciatives ha d'anar acompanyat de la creació de sinèrgies amb els centres ordinaris i el mercat laboral local que permeti:
 - Facilitar la continuïtat, l'equivalència de qualificacions o itineraris de desenvolupament professional gràcies a la col·laboració amb els centres educatius.
 - Desestigmatitzar i canviar la visió cap a alguns perfils de joves, crear propostes lligades a les necessitats del context local i involucrar els ocupadors a la inclusió sociolaboral.
- Cal garantir la qualitat i avaluació dels programes de segona oportunitat. No és la tipologia dels programes el que explica els seus resultats sinó la inversió en recursos humans i la planificació dels programes.
- Cal evitar una visió a curt termini. Parlem de programes complexos que necessiten d'una inversió inicial alta perquè necessiten molts professionals amb experiència i temps per desenvolupar diverses competències.

- Alhora, cal tenir en compte el context del nostre territori per comprendre els resultats, ja que té unes particularitats que poden condicionar la millora o no de les condicions d'ocupabilitat.

3. Aterratge de la temàtica al context català

A càrrec de **Sarai Samper** (consultora al Col·lectiu d'Analistes Socials, D-CAS).

Sarai Samper assenyala alguns dels indicadors que permeten visualitzar la rellevància que han adquirit actualment aquests programes:

- L'increment d'iniciatives de noves oportunitats i l'interès envers aquests programes de les polítiques públiques de lluita contra l'abandonament escolar prematur és un indicatiu que els programes funcionen.
- Una de les claus del seu èxit és que han aconseguit posar el jove al centre, demostrant una gran capacitat d'acollida i escolta inicial, per traçar un itinerari molt personalitzant gràcies al desplegament de tota la xarxa de recursos i serveis desenvolupada per aquests programes per oferir més i millors oportunitats educatives.
- L'altra clau és el factor humà i professional dels equips interdisciplinaris, que permet un suport i acompanyament integral.

Seguidament, planteja alguns dels reptes i els dilemes actuals en relació als programes de noves oportunitats que s'implementen al nostre territori:

- Posar el jove al centre és una tendència que vol treballar el sistema educatiu reglat i universal, tot i que parteix d'una base diferent i difícil de modificar.
- Com poden continuar funcionant aquests programes de noves oportunitats en un context en què l'administració vol integrar-los en una política pública contra l'abandonament escolar prematur. Com s'hauria d'articular la implementació dels programes, fins ara autònoms, en el lideratge de les administracions educatives.
- Aquesta integració pot plantejar alguns avantatges com la sostenibilitat dels recursos i més reconeixement, però pot suposar una pèrdua de flexibilitat a l'hora d'adaptar-se a les necessitats de cadascun dels i les joves.

Sarai Samper també destaca el rol que tenen a Catalunya els governs locals i els ajuntaments en la implementació de programes de noves oportunitats:

- Els serveis de joventut, educació o serveis socials han tingut un paper destacat per la detecció o vinculació de joves que fa temps que s'han desvinculat del sistema educatiu, especialment a través del treball en medi obert o de carrer.
- Els governs locals també tenen un rol dinamitzador i d'intercanvi de coneixement continuat entre els diferents actors, sobretot des de les taules i consells d'àmbit local.

Finalment, en referència a les col·laboracions i la implicació comunitària, planteja altres dilemes o reptes que cal abordar:

- Amb quin tipus d'empreses és més recomanable crear aliances per garantir una bona acollida i integració social dels joves?
- Quin paper han de tenir les famílies dels joves en els programes de noves oportunitats, sovint vistes com un dels factors de risc relacionat amb la situació dels seus fills o les seves filles?
- Quina relació han de mantenir els programes de noves oportunitats i els centres educatius ordinaris (instituts) més enllà de la derivació de joves amb abandonament escolar prematur, per tal que aquesta derivació no s'entengui com una dimissió del sistema educatiu?

4. Grups de treball

Els participants en el seminari es distribueixen en quatre grups. Cada grup aprofundeix en una temàtica determinada.

Les quatre temàtiques són:

- Grup A: Quina **orientació** per a quin alumnat?
- Grup B: Quina **formació bàsica** per a quin alumnat?
- Grup C: Quina **formació professional** per a quin alumnat?
- Grup D: Una **política d'oportunitats** per a l'alumnat vulnerable

Grups A, B i C

Un dels reptes clau que enfronta la política de noves oportunitats té a veure amb com ajustar bé, d'una banda, el perfil de necessitats dels joves que en són objecte, i de l'altra, els recursos i activitats que s'hi adrecen.

Per això, cadascun dels grups A, B i C està centrat en com fer aquest matching entre els perfils d'alumnes i els continguts i activitats que els PNO els ofereixen en tres terrenys diferents: l'orientació i l'acompanyament (grup A), formació en competències bàsiques i transversals (grup B) i la capacitació tècnico-professional (grup C).

Grup A: Quina orientació per a quin alumnat?

Preguntes guia:

- Quins perfils d'alumnes són o haurien de ser beneficiaris d'aquests programes? Caldria intentar arribar a dibuixar una tipologia de 3 o 4 perfils bàsics considerant variables com l'edat, el temps de desconexió amb l'educació i l'ocupació, el nivell competencial i motivacional, etc.
- Quines accions d'**acompanyament, tutorització o orientació** poden funcionar millor per als diferents perfils d'alumnes? Com han de ser aquestes accions en cada cas, en termes de professionals implicats, intensitat i durada, continguts, metodologia, relació amb altres agents del sistema, etc.?

Grup B: Quina formació bàsica per a quin alumnat?

Preguntes guia:

- Quins perfils d'alumnes són o haurien de ser beneficiaris d'aquests programes? Caldria intentar arribar a dibuixar una tipologia de 3 o 4 perfils bàsics considerant variables com l'edat, el temps de desconexió amb l'educació i l'ocupació, el nivell competencial i motivacional, etc.
- Quins continguts i estratègies de formació en **competències bàsiques i transversals** poden funcionar millor per als diferents perfils d'alumnes? Com ha de ser aquesta formació en cada cas, en termes de professionals implicats, acompanyament, intensitat i durada, continguts, metodologia, etc.?

Grup C: Quina formació professional per a quin alumnat?

Preguntes guia:

- Quins perfils d'alumnes són o haurien de ser beneficiaris d'aquests programes? Caldria intentar arribar a dibuixar una tipologia de 3 o 4 perfils bàsics considerant variables com l'edat, el temps de desconexió amb l'educació i l'ocupació, el nivell competencial i motivacional, etc.
- Quins continguts i estratègies de **formació tècnico-professional i laboral** poden funcionar millor per als diferents perfils d'alumnes? Com ha de ser aquesta formació en cada cas, en termes de professionals implicats, acompanyament, intensitat i durada, contingut pràctic-teòric, metodologia, relació amb altres agents del sistema, etc.?

Grup D

Són múltiples i diversos els recursos i programes que s'ofereixen a l'alumnat vulnerable, aquell que es troba en risc d'abandonar el sistema educatiu o que ho ha fet de manera prematura. Les causes d'aquesta desvinculació educativa es troben en diferents nivells (individual, familiar, de centre o sistema educatiu) i acaben configurant **perfils de vulnerabilitat dispars**. El sistema educatiu i professionalitzador disposa de **diferents serveis i recursos** per donar resposta a aquesta diversitat de situacions, per exemple, mesures addicionals i de diversificació en el marc de l'educació inclusiva, UECs, PFI, centres oberts, tallers d'oficis, etc.

I tot i així, ni la cobertura que té aquest conjunt de serveis i recursos amb relació als joves que els podrien requerir acostuma a ser suficient, ni el seu dibuix institucional i de continguts ajustat a les seves necessitats. El grup D està centrat en l'encaix institucional dels programes de noves oportunitats.

Grup D: Una política d'oportunitats per a l'alumnat vulnerable

Preguntes guia:

- Quin lloc ocupa la política de noves oportunitats (programes, centres i escoles) en el marc d'aquest sistema d'atenció a l'alumnat vulnerable? Quin és el seu "valor afegit"?
- Com es coordinen els agents que ofereixen aquests programes amb altres agents clau del sistema educatiu i laboral? Què falla i què caldria millorar?

Grup A, B i C. Quins perfils d'alumnes són o haurien de ser beneficiaris d'aquests programes?

Perfils de joves beneficiaris

- El perfil beneficiari són joves entre 16-18 anys, majoritàriament nois.
- Segons els territoris, són joves d'origen estranger o pertanyents a minories.

Característiques

- Joves de 16 o 17 anys que finalitzen l'ESO sense acreditar.
 - Amb moltes mancances en les competències bàsiques i transversals o poques estratègies per continuar estudiant.
 - Sovint amb una història educativa de fracàs escolar, absentisme i creences limitadores.
- Joves de 16-17 anys que acrediten l'ESO:
 - No es vinculen a cap recurs de formació postobligatòria per manca de maduresa i definició de la trajectòria personal.
 - Abandonen els recursos de formació postobligatòria perquè necessiten un acompanyament en la transició i un suport específic que no tenen.
 - Cursen l'ESO adaptada i tenen poques sortides o opcions de continuïtat a l'etapa postobligatòria adaptades a les seves necessitats.
- Alguns joves més grans, entre 18 i 20 anys, amb algun tipus de vinculació als recursos educatius (CFA, PFI, UEC) i que s'acosta als serveis d'orientació per treballar l'empoderament i l'autoconeixement.
- Joves de 16 a 18 anys d'origen estranger, sense experiència educativa al nostre territori, amb poc coneixement de la llengua, sense estudis homologats i sense l'edat per escolaritzar-se a un CFA.

Contrast amb les evidències internacionals

- Els perfils més atesos fa temps que estan desvinculats del sistema educatiu i tenen una alta desafecció.
- Generalment, també presenten molta manca de competències bàsiques.
- També s'atenen joves en situació de vulnerabilitat social i educativa moderada o alta per manca de recursos econòmics, poc capital cultural, manca de referents, situació irregular, problemàtiques familiars diverses, etc.

Reptes en relació als perfils

- Els principals factors a tenir en compte són l'edat i l'acreditació de l'ESO (o titulació superior) per definir els recursos de què es poden beneficiar i crear itineraris diversificats i personalitzats.
- Es detecta que la població entre els 21-24 és la menys beneficiària dels recursos.
- Costa atraure a noies als programes.

Perfils considerats més prioritaris

- Es considera prioritari que els programes vagin destinats a joves en situació de vulnerabilitat i/o molt desvinculats, perquè sovint no tenen altres oportunitats educatives ni recursos des d'on puguin rebre un acompanyament.

Resultats del Grup A. Quina orientació per a quin alumnat?

Participants: Miquel Àngel Alegre, Silvia Amblàs, Marina de Régil, Alejandro Paniagua, Eva Sala i Soledad Soto Arjona.

Accions d'orientació i acompanyament que funcionen

- El treball coordinat i en xarxa amb la implicació de totes les administracions educatives.
- La creació de vincle entre la persona orientadora i els joves.
- Tenir en compte la dimensió social i personal, no només la vessant acadèmica.
- L'enfocament holístic i la personalització amb una mirada centrada en l'alumnat.
- Promoure el desenvolupament d'habilitats per la vida i l'autoconeixement.
- Acompanyar en les transicions, quan es produeixen molts abandonaments per manca de suport.
- Els programes de mentoria podrien funcionar molt bé amb aquell alumnat que està en una situació de major vulnerabilitat.
- Els joves que van acompanyats de la família obtenen resultats més ràpidament.
- Tenir en compte el ritme i procés de maduració dels joves, i dedicar un temps inicial a l'escolta activa.
- Vetllar per la inclusió dels joves als recursos i serveis de joventut tenint en compte els espais d'educació informal.

Reptes actuals que cal abordar

- Falta vincle amb els centres educatius per millorar la detecció i el seguiment.
- Manca d'un protocol de cessió de dades que dificulta el traspàs d'informació.
- La configuració de les noves oportunitats educatives en el context educatiu actual.

Vinculació i acollida

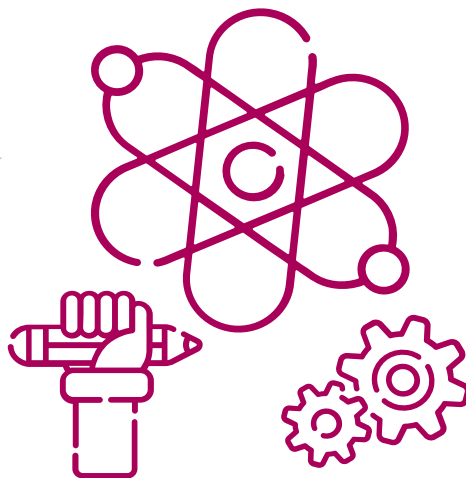
- Depèn del tipus de recurs (universal o específic), venen derivats dels diferents serveis i agents de la xarxa.
- En general, la vinculació sol venir des dels espais joves o mitjançant els educadors de carrer.
- Sovint la figura de l'orientador és la primera persona que els acompanya, guia i dona suport personalitzat.
- L'acollida inicial és un moment molt important per afavorir la creació de vincle i l'escolta activa.

Resultats del Grup B: Quina formació bàsica per a quin alumnat?

Participants: Jaume Balart, Ada Colomer, Isidre Plaza, Núria Sala, Meritxell Sedó i Sònia Tomàs

Quina formació bàsica

- Continguts instrumentals per tenir un bon nivell d'idiomes i matemàtiques.
- Competències emocionals.
- Habilitats socials.
- Competències digitals.
- Formació professional ocupacional.

Reptes que cal abordar

- Oferir alguna acreditació que permeti crear ponts i passarel·les de continuïtat educativa.
- Afrontar les dificultats per oferir recursos a les necessitats de determinats perfils amb major vulnerabilitat educativa.
- Dignificar tots els itineraris educatius i donar a conèixer els programes de noves oportunitats a joves estudiants de l'ESO per prevenir la desvinculació.
- Dignificar els espais on s'implementen els programes de noves oportunitats.
- Treballar la complementarietat de recursos, entre quals, els CNO o programes de noves oportunitats.
- Millorar la tasca de prevenció de l'abandonament escolar prematur i el fracàs escolar.

Accions i condicions que funcionen

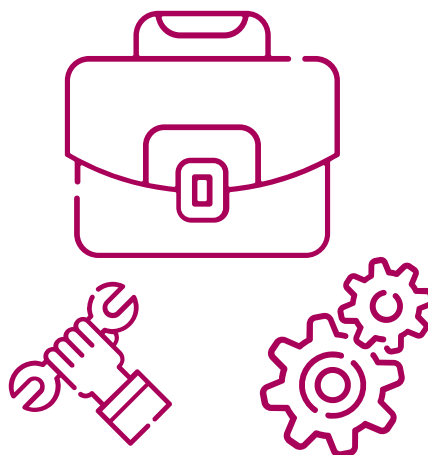
- L'atenció individualitzada i centrada en les necessitats dels i les joves.
- Incloure la dimensió socioeducativa i la mirada comunitària.
- Incloure un acompanyament i suport emocional, treballar de l'autoestima i autoconeixement.
- Una metodologia d'aprenentatge vivencial, activa, pràctica, d'aprendre fent i en base a projectes.
- Treballar conjuntament les competències bàsiques i transversals amb les tècniques.
- Treball amb les famílies que volen implicar-se.
- Comptar amb el suport de la inspecció per facilitar la flexibilitat en les actuacions i la creació d'itineraris.
- Planificar programes de llarga durada per comptar amb el temps i espai necessari de cada procés de maduresa.
- Potenciar la circulació social des de la implicació, descoberta i participació dels joves en l'entorn. L'obertura comunitària ajuda a difuminar les etiquetes negatives que poden tenir associades.
- Comptar amb equips multidisciplinaris, formats i en aprenentatge constant.
- Comptar amb experiències i referents d'èxit o mentories entre iguals.

Resultats del Grup C: Quina formació professional per a quin alumnat?

Participants: Laia Herrera, Judith Jacovkis, Ana Liroba, Sonia Navarro, Jordi Sanz i Olga Valls

Quina formació professional

- Formació tècnico-professional.
- Competències emocionals.
- Habilitats socials.
- Formació de llarga durada, poc intensiva i que s'adapti a les necessitats dels i les joves.
- Educació informal: oci i lleure alternatiu vinculat a les competències transversals.

Accions i estratègies que funcionen

- Acompanyament transversal, suport emocional i enfocament socioeducatiu.
- Espai acollidor i amb opcions de personalització.
- Promoure els itineraris de llarga durada per afavorir un acompanyament integral i la construcció d'itineraris personalitzats participats pels joves.
- Entrades i sortides flexibles tenint cura de l'acollida.
- Parelles educatives (perfil social i tècnics formadors) per treballar les competències transversals i tècniques de forma complementària. Aquesta connexió fa que tinguin un sentit per als joves.
- Metodologia vivencial, pràctica, activa i globalitzada. Aprendre fent: tastet d'oficis, pràctiques, etc.
- Grups petits.
- Connexió amb l'entorn immediat i l'experiència del jove.
- Vinculació i implicació de les empreses al programa: personal fent formació a l'aula, prospector educador que fa d'enllaç, simulacres d'entrevistes amb un empresari, etc.

Reptes que cal abordar

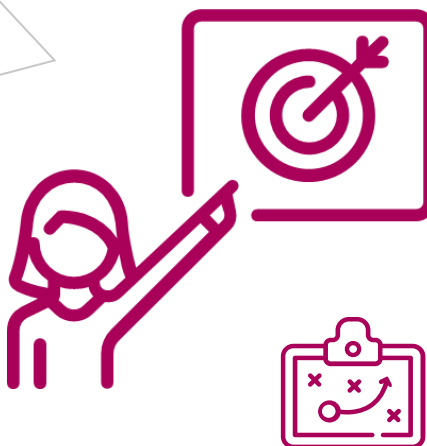
- La situació específica de joves migrants no escolaritzats al nostre territori, ja que esgoten molts dels recursos dels centres i programes de noves oportunitats perquè no poden accedir-ne a altres.
- La dificultat del treball de tutorització quan les famílies no acompanyen als i les joves.
- La manca de rutines i hàbits de la majoria de joves.
- Motivar a joves en situació de malestar o el rebuig per l'aprendre a través del vincle educatiu i la revinculació cap al propi aprenentatge.

Resultats del Grup D: Una política d'oportunitats per a l'alumnat vulnerable

Participants. Begonya Folch, Neus Gómez, Begonya Gasch, Sònia Moragrega, Sarai Samper i Gemma Verdés.

Política de noves oportunitats

- Actualment no hi ha una política de noves oportunitats, però és un bon moment i ens podem basar en moltes experiències del territori per construir-la conjuntament.
- Els programes i els equips que el duen a terme han de ser flexibles.
- Han de donar una resposta coherent i integrada a les necessitats de l'alumnat més vulnerable. El sistema educatiu ha de ser per tothom.
- S'han de mantenir les actuacions preventives i reactives, des d'una perspectiva que sempre hi ha temps de recuperar i revincular l'alumnat.
- Política amb esperit col·laboratiu i de complementarietat, no de subsidiarietat.
- S'ha de comptar amb una aposta clara i ferma per fer compatible les necessitats dels joves sense caure en les inèrcies negatives de l'administració.

Coordinació

- Tots els agents que ofereixen programes de noves oportunitats han de tenir espais de trobada i coordinació.
- S'ha de comptar amb el tercer sector i l'expertesa dels professionals socials.
- Vetllar per la transversalitat de la política de noves oportunitats, integrant agents i coordinant recursos diversos.

Reptes que cal abordar per al treball col·laboratiu

- Homologar les formes de treballar dels professionals i els serveis.
- Compartir dades entre l'administració educativa i laboral de diferents organismes i donar suport als territoris per dimensionar el fenomen.
- El sistema avança a un ritme lent, se l'ha d'empènyer però cal també valorar i visibilitzar els canvis.
- S'ha de garantir que els equipaments on s'imparteixen els programes han de ser dignes.
- Entendre la complexitat des de múltiples veus i aproximar-nos des de l'expertesa compartida (adaptativa).

El paper de l'administració

- El Departament d'Educació ha de tenir un paper clau però el lideratge ha de ser interdepartamental amb el Departament de Treball i Benestar Social també.
- Ha de plantejar-se una integració de les iniciatives que actualment estan atomitzades.
 - En alguns casos pot ser necessari que la pròpia administració gestioni directament programes de noves oportunitats o internalitzi alguns dels existents. Tanmateix, és fonamental que no s'imposin regulacions que van en contra de la necessària flexibilitat dels programes i de l'autonomia a l'hora de seleccionar l'equip humà del programa, que és la principal clau d'èxit.

Lideratge

- Governança en clau territorial vertebrada per construir la política de noves oportunitats educatives i poder ser ambiciosos en clau de país per millorar les condicions d'ocupabilitat i reduir l'abandonament escolar prematur.
- Articulació d'actors diversos i corresponsables en espais interprofessionals en xarxa, sent el reflex de la governança macro a nivell local.

5. Posada en comú i debat grupal

El debat final es destina a que la persona portaveu de cada grup faci un resum de les idees debatudes. La posada en comú finalitza amb el temps previst pel seminari i quasi no queda temps per al debat grupal. Al xat es recullen agraïments, comentaris i reflexions. Entre alguns dels aspectes comentats, es posa en evidència:

- La diversitat de perfils participants en els programes de noves oportunitats i el predomini de situacions de greu vulnerabilitat social i educativa.
- La necessitat d'un enfocament integral, una metodologia pràctica i la personalització dels itineraris segons les necessitats i motivacions de cada persona.
- La importància del treball en xarxa, comunitari i coordinat per al desenvolupament dels programes de noves oportunitats.
- La condició de treballar les competències socioemocionals, les habilitats socials i la implicació dels i les joves a la comunitat per garantir la seva inclusió i participació.
- La importància de planificar itineraris de llarga durada amb un acompanyament sostingut al llarg del procés de formació.
- La vinculació que ha d'haver entre els programes de noves oportunitats i les empreses que acullen els i les joves per oferir un entorn d'aprenentatge professional real i acollidor per donar sentit al procés d'aprenentatge.
- La rellevància del context actual per construir una política de noves oportunitats basada en evidències que articuli les iniciatives fins ara atomitzades. Es proposa un lideratge des dels nivells més alts de la governança per afrontar els reptes amb una política de país que garanteixi les noves oportunitats educatives amb la col·laboració dels governs locals i el teixit empresarial dels territoris.
- El marc que ofereix la nova llei de la Formació Professional per explorar i articular amb programes de noves oportunitats.

Llistat de participants

Nom i cognom	Càrrec
Miquel Àngel Alegre	Cap de projectes de la Fundació Bofill
Silvia Amblàs	Directora de DEP Institut
Jaume Balart	Director de l'INS Manolo Huguet de Caldes de Montbui
Ada Colomer	Directora del CNO de Catalunya Central. Fundació Ampans
Núria Comas	Responsable de projecte 'Recerca i acció!' de la Fundació Bofill
Marina de Régil	Assessora LIC. Departament d'Educació
Begonya Folch Martínez	Cap del servei d'Èxit Educatiu i Noves Oportunitats del Departament d'Educació
Neus Gómez	Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona
Begonya Gasch	Directora de la Fundació el Llindar
Laia Herrera	Escola Municipal de Segones Oportunitats. Ajuntament de Barcelona
Judith Jacovkis	Investigadora postdoctoral del Departament de Sociologia UAB.
Ana Liroba	Tècnica d'educació de l'Ajuntament de Badia del Vallès
Sònia Moragrega	Fundació Intermedia
Sònia Navarro	Coordinadora pedagògica del CNO Girona
Alejandro Paniagua	Consultor educatiu
Isidre Plaza	Tècnic d'Educació i coordinador del Centre Vallès de Granollers
Eva Sala	Tècnica d'Educació de l'Ajuntament de Castellar del Vallès
Núria Sala	Col·lectiu d'Analistes Socials
Sarai Samper	Col·lectiu d'Analistes Socials
Jordi Sanz	Analista d'Ivàlua
Meritxell Sedó	Coordinadora de la Fundació Main
Soledad Soto Arjona	Servei d'Orientació Educativa. Consorci d'Educació de Barcelona
Sònia Tomàs	Responsable de l'Àrea d'Educació de la Fundació Gentis
Olga Valls	Coordinadora d'Inserció i Relació amb empreses de l'Associació SaóPrat
Gemma Verdés	Directora d'Ensenyaments Postobligatoris i de Règim Especial. Consorci educació de Barcelona